

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Ústav jazyků a komunikace neslyšících
Obor: Čeština v komunikaci neslyšících (bakalářské studium)

Posudek oponenta bakalářské práce

Anna Zdrubecká: Prstové abecedy s jejich využívání ve vzdělávání v MŠ a ZŠ pro sluchově postižené

Téma, které si pro svou práci vybrala Anna Zdrubecká, bylo u nás zpracováno už mnohokrát, v poslední době komplexněji v publikacích Najmanové (2004), Hudákové (2008) a Vysučka (2008).

První tři kapitoly (s. 10–39), v kterých diplomantka čerpá téměř jen z dosavadních v češtině vydaných publikací nebo z publikací, z nichž tyto česky vydané publikace vycházejí, nepřinášejí žádné nové poznatky. Inspirativní je však závěrečná – čtvrtá – kapitola (s. 40–56), ve které Anna Zdrubecká představuje metodologii a výsledky vlastní výzkumné sondy provedené mezi 13 pedagogy čtyř mateřských a základních škol pro sluchově postižené v České republice.

Předložená práce má přehlednou, jasnou a logickou strukturu. Diplomantka se snaží držet podstaty věci a neodbíhat od tématu. Vlastní text je doplněn nejen Seznamem literatury a dalších použitých zdrojů, ale také Seznamem obrázků, Seznamem tabulek a Přílohou obsahující (bohužel mezi sebou vnitřně nečleněné a nečíslované) záznamové archy z rozhovorů se zkoumanými pedagogy.

Práce je psaná kultivovaným jazykem, text více méně odpovídá charakteru odborného stylu. Rušivě však působí používání zkratk PA a PAZ, absence vnitrotextových odkazů na obrázky v textu (text je doplněn celkem 19 obrázky), nevhodné umístění některých obrázků, občasné věcné nepřesnosti (např. třída vs. ročník), formulační neobratnosti a/nebo nepřesnosti (např. „*Nelze tedy tvrdit, že by prstová abeceda mohla ve všech případech plně nahradit jazykovou bariéru mezi slyšícími a neslyšícími nebo mezi samotnými lidmi se sluchovým postižením.*“, s. 10), nenávaznost textu (např. text na s. 31 nahoře nenavazuje na text na s. 30 dole) a typografické prohřešky.

Mohla by prosím diplomantka vysvětlit následující citace z textu?

1. „*PA je [...] řazena mezi komunikační systémy, jež ze znakového jazyka vycházejí [...], a vizuální formou pouze znázorňuje psanou podobu hlásek daného jazyka*“ (s. 10).
2. „*Podle Potměšila (1992, s. 5) je „prstová abeceda [...] vhodná pro doslovné, absolutní tlumočení textu z hlediska formálního“*“ (s. 10).
3. „*Mnozí neslyšící byli za dob okupace SSSR vzdělávání tzv. daktylní metodou*“ (s. 11, pozn. pod čarou č. 4).
4. „*Výsledkem tedy je, že tato kombinace manuálního zobrazení a vyslovování výrazně napomáhá recipientovi odezírát – tvar ruky a příslušné umístění dají dohromady dobře čitelnou slabiku*“ (s. 19, pojednání o Cued Speech).
5. „*Při názorné ukázce respondent používal např. M jako znak z jednoruční PA, o chvíli později jako znak z PAZ (viz obr. 18)*“ (s. 49).

Dále si dovoluji diplomantku požádat o odpověď na následující otázky.

1. Ve své práci používá spojení *varianta PA* a *typ PA*. Chápe je jako synonyma?
2. Na s. 17 (v pozn. pod čarou č. 15) diplomantka spojuje původ pomocných fonemických kódů se systémem Visible Speech, jehož autorství je připisováno A. M. Bellovi (r. 1849). Na s. 23 s odkazem na Hrubého (1999) uvádí o Bonetově učebnici z r. 1620, která mj. obsahuje vyobrazení „prstové abecedy“: „*v prvním dílu Bonet propojuje jednotlivá písmena*

s fonematickými charakteristikami, aby tak žákům usnadnil vyslovování psaného textu.“ Jak to tedy s počátky pomocných fonemických kódů je?

3. Popis Mund-Hand systému na s. 20 neodpovídá obrázku č. 5 na téže straně. Mohla by diplomantka osvětlit, jak Mund-Hand systém vypadá?
4. Proč diplomantka řadí Bulwerovu jednoruční prstovou abecedu (s. 25, obr. 9) do podkapitoly *Počátky dvouruční PA* (s. 24–25)?
5. Z jakého zdroje čerpá diplomantka rozdělení na čtyři přístupy v kap. 3.1.1? Jaký je rozdíl mezi orální metodou „s vizuálně motorickou podporou“, simultánní komunikací a totální komunikací?
6. Na s. 52 je uvedeno: *„Jak můžeme vidět, většina respondentů [...] uvedla, že se svými žáky při konverzaci mimo vyučování PA nepoužívá.“* V tabulce č. 8 nad tím je však uvedeno, že devět respondentů prstovou abecedu používá a čtyři ne. Které údaje jsou platné?

Závěr: Bakalářská práce Anny Zdrubecké splňuje požadavky na bakalářské práce kladené a doporučuji ji k obhajobě.

Známka: VÝBORNĚ – VELMI DOBŘE (v závislosti na průběhu obhajoby)

V Praze 13. 6. 2014

Andrea Hudáková